

Elfogult beszámoló egy könyvről és bemutatójáról

A harmadik bravúr

Forrás: <https://nyugatijelen.com/index.php/kultura/a-harmadik-bravur>

Írta:

- [Jámbor Gyula](#)

2025. december 8. 15:26 (hétfő) /

- [Arad](#)

Fotók: Kurunczi Ferenc)

Egy óvodai vagy elemi iskolai évadzáró előadásról csak szépet és jót illik mondani, írni, bár a nebulók két mondatot sem tudtak összefűzni.

Esetünkben azonban „felsőbb”, sőt „legfelsőbb osztályosokról” van szó – Piroska Katalin és István *Aradi színlapok (1806–1948)* c. kötetéről, amelyet, premierként a Jelen Ház dísztermében mutattak be 2025 decemberének elején.

Nem véletlenül itt: egyrészt mert helyi színlapokról van szó, másrészt mert a kötet Aradon, az Irodalmi Jelen Könyvek kiadásában jelent meg. Egy hatalmas vállalkozás (a jelző egyáltalán nem túlzás!) egy triptichon, mondhatná a művészettörténész, befejező részeként.

Az aradi gyökerű, ma Magyarországon élő Piroska tanár-házaspár 2012-ben és 2017-ben már kiadott – két kötetben – egy elképesztően nagy terjedelmű és értékű aradi színháztörténetet, ugyancsak az Irodalmi Jelen Könyvek gondozásában. Most ezt megfejelték az Aradi színlapokkal, teljessé téve a trilógiát.

Voltak kísérletek néhány évtizede az aradi színháztörténet felkutatására, feltérképezésére, de azok hiányosaknak, kevésbé dokumentáltaknak, egyoldalúbbaknak bizonyulnának egy összehasonlításban.

A szerzőpáros *Az aradi magyar színjátszás 130 éve 1818–1948 c.* könyvében Aradon helyi és vendég színtársulatoktól német, magyar, román nyelven előadott darabokkal (meg nyilván direktorokkal, színészekkel, rendezőkkel, az egykori színházi viszonyokkal stb.) ismertette meg az utókort, most, a harmadik kötetben azzal, hogy anno miként hirdették meg azokat a plakát ősének tekinthető, olykor kézírással sokszorosított színlapokon (valamikor még foglalkozásszerű *színlaposztók* is voltak), meg a modernebb plakátokon.

Nos, a kötet számtalan, sokunk által alighanem először hallott érdekességgel ismertet meg a témában, attól kezdve, hogy a vulkáni hamutól eltemetett Pompei házainak falán is találtak hirdetéseket, odáig, amíg a modern kor színes nyomású, olykor jelentős képzőművészek tervezte plakátjai megjelentek. (Ki tudta, hogy a plakát szó a németből ragadt ránk? Magam nem, mint ahogy azt sem, kb. mikortól ragasztották a hirdetményeket egy kör alakú utcai hirdetőoszlopra, hogy Réthy Lipót, a neves aradi nyomdatulajdonos a híres-hirhedt Lőwy Árpád apja stb. stb.)

A kötetbemutató feladatát és a szerzőkkel folytatott (igen érdekes) beszélgetést a telt ház előtt Fekete Károly, az aradi Kölcsey Egyesület alelnöke, közösség-szervező vállalta, a tőle megszokott alaposággal.

A krónikás a legutóbbi kötetéről elmondhatja: a 400 oldal kb. felét a magyar szöveg és román nyelvű fordítása teszi ki, a másik felét a plakátok fotói, kétnyelvű szöveggel. A magyar előszót (Ajánlást) dr. Sírátó Ildikó színháztörténész, szegedi egyetemi docens, a román (a bemutatón jelenlévő) dr. Sorin Bulboacă egyetemi tanár, az Aradi Múzeum igazgatója írta, akinek a szerzők külön megköszönték a kötet kiadásához nyújtott segítségét. A köszönetek sora egyébként hosszú: több magyarországi intézmény vezetői és munkatársai segítettek a szerzőpárost – az átnézett 8500-nál több! színlepből például jó ötezer az Országos Széchényi Könyvtárban található, közel 2700 az aradi múzeumban –, a

román fordítás Alina Roxana Dávidházy tanárnő munkája, értékes a Scripciuc házaspár segítségével (a muzeológus Alina az aradi színlapokat rendezte, Nelu a hatalmas mennyiségű színlapot fotózta), és folytathatnánk.

A kötet egyébként nyolc tanulmányt tartalmaz, nagy részük Piroska Kataliné (néhány alapvető tudnivaló, formai-tartalmi érdekességek, kétnyevű színlapok stb.), egy-egy írással jelentkezik ifj. Piroska István informatikus, aki a színlapkészítés egykori rejtelseibe avat be, dr. Kőfalvi Tamás (Szeged) a színlapokon szereplő címerekről, Piroska István a színlapokat készítő egykori aradi nyomdáról értekezik.

A címet is indokolnám, ha a cikkből nem derülne ki.

Elfogult vagyok Piroskáék iránt, mert belegondolok, milyen óriási munkát végeztek. Hányszor kellett felkeresniük budapesti, aradi, gyulai vagy más könyvtárakat, múzeumokat, közben, előzőleg, utólag mekkora szervezőmunkát végeztek, még mielőtt hozzáláttak a kötet összeállításához. Hány hétbe, hónapjukba került, ha csak az autóban, vonaton töltött időt számítjuk is!?

Biztosan nem számolták, azt sem, hogy mennyibe került ez nekik, pénzben kifejezve.

Egy ilyen munkához megszállottak kellene.

Szerencsére (még!?) vannak megszállottak.

És szerencsére támogatók is egy nemes és érdekes ügghöz.

Esetünkben Arad Muncípium Polgármesteri Hivatala, Arad Kulturális Központja, a Pro Presens Alapítvány, a kutatást a Nemzeti Kulturális Alap, az Aradi Múzeum Komplexum, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ, az Országos Széchényi Könyvtár segítette.

A borítólapot Bege Magdolna tervezte.

Maga a felsorolás is sejteti, mekkora jelentőségű munkáról van szó.

Nyugati Jelen on-line
2025. december 8.